harilikult pikema või lühema aja peale välja, kuid haris mõnikord neid ka ise rae poolt ametisse määratud valitsejate juhatusel.

Rootsi aja esimesil aastakümneil valitsesid Tartus alalised tülid linna ja riigi keskvõimu esindajate vahel aktsiisimaksu jaotamise küsimuses. Hariliku korra järele, mille kinnitas ka a. 1636 väljaantud Accisordnung, maksis igaüks, kes õlut pruulis või viina põletas, aktsiisimaksu. Mainitud seaduse põhjal oli näit. õllepruulimisel esimene linnaste tünder maksuvaba, iga järgmise tündri pealt tuli linnale 6 rundstükki aktsiisi maksta. A. 1638 nõudis Liivimaa kindralkuberner poole aktsiisi sissetulekuist riigile, kuid Tartu linn, kes peale erakordsete, linna enda poolt kindlaks määratavate vabatahtlikkude rahaliste annetuste (kõige harilikum neist n. n. Kriegssteuer) vaba oli otsekohestest riigimaksudest, keeldus kategooriliselt selle nõudmise täitmisest. Paar aastat hiljemini kuulutas kindralkuberner ise uue aktsiisiseaduse välja ja laskis Tartus ühe eksemplari sellest linnaväravale, ühe kaalukojale ja ühe raekoja seinale lüüa. Raad ei alistunud nüüdki, kuid jättis siiski iga kodaniku enda otsustada, kas maksta riigile nõutav osa ära või ei. Lõpuks pidi linn ikkagi järele andma. 1646. a. privileegium kindlustas linnale ainult poole aktsiisi, mida olid kohustatud maksma kõik Tartu linna elanikud — ka õuekohtu assessorid, professorid ja Rootsi sõjaväes teenivad ohvitserid (§ 39). Sellega ei olnud kõik tülid kaugeltki lahendatud. Eriti ägedasti tõrkusid Tartu rahvastiku viimatimainitud elemendid, kes asevalitseja poolt toetust leidsid, linnale aktsiisimaksu õiendamast.

Terve Rootsi aja esimese poole jooksul oli rae ja gildide vahel äge võitlus käimas linna majandusse puutuvate küsimuste ümber. Gildid nõudsid raelt õigust linna sissetulekuid ja väljaminekuid üksikasjaliselt kontrollida. Raad ei tahtnud aga majanduse kontrolli suhtes mingil tingimusel kaugemale minna 1593. a. kokkuleppe järgi loodud seisukorrast, mis ainult mõlema gildi oldermannile õiguse andis aruannete läbivaatamise juures viibida (1593. a. Vergleich, § 5). Sellevastu nõudsid gildid, et linna aruanded neile välja antaks läbivaatamiseks terve kodanikkonna poolt. Selles nõudes kajastub ühelt poolt kodanikkonna iseteadvuse tõuseng ja gildide võimu kasvamine. Teisest küljest põhjustasid sääraseid nõudeid mitmed linna majanduse alal aset leidnud väärnähtused: maksud ei tulnud sageli õigel ajal sisse, aasta-aruanded jäid tavaliselt hiljaks ja linn ei tasunud korralikult oma võlgu. Nii oli kodanikel küllalt põhjust raehärrasid kahtlustada kuritarvitustes või vähemalt lohakuses ja pillamises. Eriliselt palju paksu verd sünnitasid raeliikmete kulukad reisid Riiga ja Stokholmi. Mitte alati ei annud need reisid niivõrra üllatavalt häid tagajärgi kui Warnecke oma aastail 1645—1647. Mõnikord oli reiside eesmärgiks ainult rae positsioonide kindlustamine gildide nõudlikkuse vastu. Sageli raiskas raad oma saatkondadega ilmaaegselt palju raha. Näit. läks bürgermeister Wybers'i reis kuninganna kroonimisele Stokholmi a. 1650 oma kalliste kingitustega rohkem maksma kui linna aastane üld-sissetulek, — tervelt 2063 marka. Arusaadavasti keeldus kodanikkond kõiki sääraseid kulusid kandmast ja nõudis raelt ikka energilisemalt üksikasjalisi seletusi ning aruandeid eri-väljaminekute kohta. Raad tuges aga kindlasti formaalsele õigusele, 1593. a. kokkuleppele, mille maksvust ka kindralkuberner Oxenstierna pidi tunnustama. Pärast äärmiselt teravaid kokkupõrkeid saavutati lõpuks kindralkuberneri kaasabil kompromiss. Kindralkuberner Oxenstierna poolt a. 1647 kinnitatud kassa- või laekakorraldus (Kassaordnung või Kastenordnung) kutsub ellu üldise linnalaeka (Stadtkasten), kuhu kõik sissetulekud asetatakse ja mille neljast võtmest üks on juhtiva bürgermeistri, teine kammer-